

# Operacje gospodarcze

## **Operacja gospodarcza**

Każde udokumentowane i podlegające ewidencji księgowej zdarzenie gospodarcze, które wywiera wpływ na aktywa, pasywa, przychody lub koszty jednostki gospodarczej.

Ze względu na charakter, zakres oraz rodzaj oddziaływania wyróżniamy:

- **operacje bilansowe**
- **operacje wynikowe**

## **Operacje bilansowe**

Operacje gospodarcze, które wywierają wpływ wyłącznie na składniki bilansu przedsiębiorstwa. Każda operacja bilansowa wywiera wpływ co najmniej na dwa składniki bilansu, które ulegają zmianie o kwotę operacji i nie może to spowodować zachwiania równowagi bilansowej.

## **Typy operacji bilansowych**

- wywołujące zmiany wyłącznie w aktywach – suma bilansowa bez zmian, zmienia się wyłącznie struktura aktywów,
- wywołujące zmiany wyłącznie w pasywach bilansu (suma bilansowa bez zmian),
- wywołujące zwiększenie zarówno składnika aktywów jak i pasywów o kwotę operacji, suma bilansowa wzrasta o kwotę operacji
- wywołujące zmniejszenie składnika aktywów i pasywów o kwotę operacji – suma bilansowa maleje o kwotę operacji

## **Przykłady...**

# Rachunkowość – Operacje gospodarcze

## Typy operacji

- wywołują zmiany, bez zmian
- wywołują bez zmian
- wywołują kwotę (zwiększenie)
- wywołują operacji

AKTYWA			PASYWA	
	Symbol pozycji	Opis	Symbol pozycji	Opis
	A	Aktywa trwałe	A	Kapitał (fundusz) własny
	I	Wartości niematerialne i prawne	I	Kapitał (fundusz) podstawowy
	1	Koszty zakończonych prac rozwojowych	II	Należne wpłaty na kapitał podstawowy
	2	Wartość firmy	III	Udziały (akcje) własne (wielkość ujemna)
	3	Inne wartości niematerialne i prawne	IV	Kapitał (fundusz) zapasowy
	II	Rzeczowe aktywa trwałe	V	Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny
	1	Środki trwałe	VI	Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe
	2	Środki trwałe w budowie	VII	Zysk (strata) z lat ubiegłych
	III	Należności długoterminowe	VIII	Zysk (strata) netto
	IV	Inwestycje długoterminowe	IX	Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego
	V	Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	B	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania
	B	Aktywa obrotowe	I	Rezerwy na zobowiązania
	I	Zapasy	II	Zobowiązania długoterminowe
	1	Materiały	III	Zobowiązania krótkoterminowe
	2	Półprodukty i produkty w toku	IV	Rozliczenia międzyokresowe
	3	Produkty gotowe	C	PASYWA RAZEM
	4	Towary		
	II	Należności krótkoterminowe		
	III	Inwestycje krótkoterminowe		
	1	Krótkoterminowe aktywa finansowe		
	2	Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne		
	IV	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe		
	▶ C	Aktywa Razem		

## **Operacje wynikowe**

Operacje, które oddziałują bezpośrednio na wynik finansowy jednostki gospodarczej tzn. pod ich wpływem powstają przychody oraz koszty. Wywołują zwiększenie przychodów lub kosztów, któremu towarzyszy zwiększenie lub zmniejszenie określonego składnika aktywów lub pasywów, a więc operacje te wywołują zmiany jednocześnie w bilansie i rachunku zysków i strat.

## **Przykłady...**

## **Rachunek zysków i strat**

Jeden z podstawowych i obligatoryjnych elementów sprawozdania finansowego jednostki.

Informuje jaka jest efektywność poszczególnych rodzajów działalności oraz jaki jest ogólny wynik finansowy przedsiębiorstwa (zysk lub strata).

## **Przychody**

Należne jednostce lub wpłacone na jej rzecz środki pieniężne bądź ich odpowiedniki za wykonane przez jednostkę w toku jej działalności dostawy, roboty, usługi, bądź inne świadczenia.

## **Wpływ**

Przyjęcie środków pieniężnych (otrzymanie zapłaty za sprzedane towary, usługi, zwrot podatku VAT, itd.)

## **Dochód**

Różnica pomiędzy kwotą przychodu a kwotą kosztu uzyskania tego przychodu (LUB kosztów własnych sprzedaży).



## **Koszty**

Wyrażone w mierniku pieniężnym i poniesione w określonym celu zużycie składników aktywów trwałych i obrotowych, usług obcych oraz opłacenie zużycia pracy żywej w formie wynagrodzenia. Do kosztów zaliczamy także wydatki związane z opłaceniem niektórych podatków, ubezpieczeń społecznych, itd. (np.: opłata za dzierżawę, ubezpieczenie)

## **Wydatki**

Rozchodowanie (wykorzystanie) środków pieniężnych bez względu na cel ich poniesienia. Są nimi: zakup wyposażenia, uregulowanie zobowiązań, wypłata wynagrodzeń, przelew składek, podatków, itd.

## **Podstawowe obszary działalności jednostki gospodarczej**

- Podstawowa (zwykła) działalność operacyjna
- Pozostała działalność operacyjna
- Działalność finansowa (operacje finansowe)
- ~~Zdarzenia nadzwyczajne~~

Kategoria strat i zysków nadzwyczajnych od 2016 r. obowiązuje jedynie w bankach, zakładach ubezpieczeń i reasekuracji oraz spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.

W pozostałych jednostkach przychody i koszty związane ze zdarzeniami losowymi zostały zaliczone do pozostałych kosztów i przychodów operacyjnych (nowe brzmienie art. 3 ust. 1 pkt 32 lit. i oraz pkt 33 UOR).

## **Podstawowa (zwykła) działalność operacyjna**

Zapisany w akcie założycielskim cel działalności jednostki.

## **Przychody z podstawowej działalności operacyjnej**

(konta: 701, 730, 740):

- sumy uzyskane przez jednostkę za sprzedane towary, wyroby, usługi, itd.

## **Koszty podstawowej działalności operacyjnej**

(konta: 710, 745, 735, zespół 4, zespół 5):

- w jednostce prowadzącej działalność produkcyjną:
  - koszty wytworzenia sprzedanych produktów (ilość sprzedanych produktów po koszcie ich wytworzenia)
  - koszty działalności (zarządu i sprzedaży)
- w jednostce prowadzącej działalność handlową:
  - wartość sprzedanych towarów w cenie, po której je zakupiono
  - koszty działalności (zarządu i sprzedaży)

## **Pozostała działalność operacyjna**

Uzyskanie przychodów i ponoszenie kosztów nie związanych z ogólną działalnością firmy.

## **Pozostałe przychody operacyjne** (konto 760)

- przychody ze sprzedaży i likwidacji środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych
- otrzymane odszkodowania, kary, darowizny, dotacje, subwencje
- przedawnione i umorzone zobowiązania z tytułu działalności operacyjnej (czyli nie trzeba ich spłacać, bo są przedawnione)
- przychody powstałe na skutek zdarzeń losowych (np. otrzymane odszkodowanie za straty powstałe na skutek pożaru)

### **Pozostałe koszty operacyjne** (konto 765)

- wartość sprzedanych składników aktywów trwałych, po której figurują one w bilansie
- opłacone kary, grzywny, odszkodowania
- poniesione szkody i niedobory w mieniu
- przekazane darowizny
- przedawnione, umorzone i nieosiągalne należności
- koszty postępowania sądowego i egzekucyjnego
- koszty powstałe na skutek zdarzeń losowych (np. straty powstałe na skutek pożaru)

## **Działalność finansowa (operacje finansowe)**

Operacje będące skutkiem działań jednostki gospodarczej polegające na przenoszeniu praw własności lub uprawnień w zakresie aktywów finansowych, aktywów pieniężnych oraz inwestowania własnych kapitałów w działalność innych jednostek.

To skutki pożyczania przez jednostkę „innym” lub „od innych” pieniądza w różnej postaci (skutki inwestowania, lokaty, kredyty).

### **Przychody finansowe** (konto 750)

- wpływ ze sprzedaży papierów wartościowych i udziałów
- odsetki od lokat, wkładów bankowych lub pożyczek
- otrzymane i należne dywidendy od akcji obcych oraz udziały w zyskach innych jednostek, w których mamy udziały
- otrzymane i należne odsetki za nieterminową regulację należności
- wartości umorzonych kredytów lub pożyczek
- wpływy uzyskane ze sprzedaży nabytych w tym celu wierzytelności
- dodatnie różnice kursowe (różnica powstania należności lub zobowiązania a zapłata; przykład!)



### **Koszty finansowe** (konto 755)

- wartość ewidencyjna sprzedanych udziałów i papierów wartościowych, prowizje maklerskie
- odsetki i prowizje od zaciągniętych kredytów bankowych, pożyczek
- odsetki z tytułu nieterminowej regulacji zobowiązań wobec kontrahentów (gdy zapłacone),
- wartość ewidencyjna sprzedanych wierzytelności
- ujemne różnice kursowe

# Rachunkowość – Operacje gospodarcze – Schemat RZiS

---

Przychody podstawowej działalności operacyjnej

-

Koszty podstawowej działalności operacyjnej

=

WYNIK ZE SPRZEDAŻY

+

Pozostałe przychody operacyjne

-

Pozostałe koszty operacyjne

=

WYNIK Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ

+

Przychody finansowe

-

Koszty finansowe

=

WYNIK FINANSOWY BRUTTO

-

Podatek dochodowy

=

WYNIK FINANSOWY NETTO

# Rachunkowość – RZiS dla jednostki małej - przykład

<b>A.</b>	<b>Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi</b>		
I.	Przychody netto ze sprzedaży		
II.	Zmiana stanu produktów (zwiększenie – wartość dodatnia, zmniejszenie – wartość ujemna)		
III.	Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki		
<b>B.</b>	<b>Koszty działalności operacyjnej</b>	<b>F.</b>	<b>Przychody finansowe, w tym:</b>
I.	Amortyzacja	I.	Dywidendy i udziały w zyskach od jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale, w tym:
II.	Zużycie materiałów i energii		– od jednostek powiązanych, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale
III.	Usługi obce	II.	Odsetki, w tym:
IV.	Wynagrodzenia		– od jednostek powiązanych
V.	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia, w tym:	III.	Zysk z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:
	– emerytalne		– w jednostkach powiązanych
VI.	Pozostałe koszty, w tym:	IV.	Aktualizacja wartości aktywów finansowych
	– wartość sprzedanych towarów i materiałów	<b>G.</b>	<b>Koszty finansowe, w tym:</b>
<b>C.</b>	<b>Zysk (strata) ze sprzedaży (A - B)</b>	I.	Odsetki, w tym:
<b>D.</b>	<b>Pozostałe przychody operacyjne, w tym:</b>		– dla jednostek powiązanych
	– aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	II.	Strata z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:
<b>E.</b>	<b>Pozostałe koszty operacyjne, w tym:</b>		– w jednostkach powiązanych
	– aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	III.	Aktualizacja wartości aktywów finansowych
		<b>H.</b>	<b>Zysk (strata) brutto (C + D - E + F - G)</b>
		<b>I.</b>	<b>Podatek dochodowy</b>
		<b>J.</b>	<b>Zysk (strata) netto (H - I)</b>

---

Wynik finansowy

## **Wynik finansowy**

Wynik finansowy stanowi wyrażony w pieniądzu rezultat działalności jednostki gospodarczej w pewnym okresie (miesiąc, kwartał, rok). Może on być wielkością dodatnią (zysk) lub ujemną (strata) \*

Polega na ustaleniu wyniku działalności na koncie

## **860 „Wynik finansowy i jego rozliczenie”**

\*) UWAGA: w NAV ujemna wartość wyniku finansowego oznacza zysk!  
przychody (prawa strona „-”) > kosztów (lewa strona „+”)

## Wynik finansowy



# Rachunkowość – Wynik finansowy

